

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie w Piątek dnia 22 Sierpnia r. s. 1830 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

NOWINY DWORU.

Ostatniego czwartku dnia 7 t. m., Lord *Hoytobury*, ambasador nadwyszczayny i minister pełnomocny N. K. J. B., otrzymał zaszczyt bydź przypuszczonym na audyencyą u NN. CC. II., i złożyć JEGO CESARSKIEMU MOŚCI nowe listy wierzitelne, które otrzymał od N. K. J. *Wilhelma IV.*

Tegoż dnia Hrabia *Einsiedel*, poseł nadwyszczayny i minister pełnomocny N. K. J. Saskiego, miał zaszczyt złożenia pożegnania II. CC. MM.

Margrabia *Rezende*, poseł nadwyszczayny i minister pełnomocny N. C. J. Brezylijskiego, miał szczęście złożyć CESARZOWI JEGOMOŚCI order Brezylijski.

P. *Lemaistre* był prezentowany NN. CC. II. jako sprawujący interessa saskie, a P. *Rosenzweig*, sekretarz legacyi saskiey, miał honor złożyć pożegnanie NN. CC. II.

Ostatniego wtorku dnia 12 P. *Randolf de Roanocke*, poseł nadwyszczayny i minister pełnomocny Stanów Zjednoczonych amerykańskich, był przypuszczony do złożenia swych listów wierzitelnych NAYJAŚNIEYSZEMU CESARZOWI JEGOMOŚCI, a potem otrzymał zaszczyt audyencyi u NAYJAŚNIEYSZEY CESARZOWEY. P. Hrabia *Lerchenfeld* otrzymał u NN. CC. II. audyencyą, jako sprawujący interessa N. K. J. Bawarskiego.

Tegoż dnia Hrabia *Einsiedel*, poseł nadwyszczayny i minister pełnomocny K. J. Saskiego, był przypuszczony do złożenia pożegnania J. C. W. W. X. HELENIE; P. *Lemaistre* miał honor bydź prezentowanym J. C. W. W. X. HELENIE, jako sprawujący interessa K. J. Saskiego. (J.d.S.P.)

Sankt-Petersburg dnia 16 sierpnia

Naywyższe Reskrypta

Do P. Jenerała Adjutanta, Jenerała Porucznika *Uszakowa* 2go.

Panie Jenerał-Adjutancie *Uszakow* 2gi! Pragnąc wynagrodzić długą i odznaczającą się gorliwością służbę W Pana, a szczególniej okazać wdzięczność Moię, za nieodstępne przez lat trzydzieści osobiste W Pana przy Mnie znajdowanie się, ze szczególnym zadowoleniem Mianuję W Pana Kawalerem orderu s. Prawowiernego Xiążęcia *Alexandra-Newskiego*, którego znaki przytém przesyłając, Rozkazuję włożyć je na siebie i nosić podług ustaw, zostając ku W Panu przychylnym. (podpisano) N I K O Ł A Y.

w *Alexandryi* pod *Peterhofem* d. 25 czerwca 1830 roku.Do P. Jenerał-Gubernatora Finlandyi Jenerał-Adjutanta *Zakrewskiego*.

Odnaczające się zastugi i niespracowana czynność, okazane przez W Pana, ku zupełnemu Naszemu zadowoleniu, w przeciagu wielu lat rządów W Pana sprawami Naszego Wielkiego Xięstwa Finlandzkiego i dokładne wypełnienie Naszych oycowskich zamiarów, dążących do dobra tego kraju, dać W Panu zupełne prawo do szczególney wdzięczności Naszey i Wielkiego Xięstwa; na skutek czego uznaliśmy za dobrą naymitościwiey wynieść W Pana z potomstwem na dostojność Hrabiofską tego Xięstwa. Ten dowód Naszey Monarszey uprzejmości, okazujemy W Panu z tym większym zadowoleniem, że się zgadza z żądaniem, oświadczonem przez Nasz

Senat Finlandzki, połączyć W Pana ściśleyszymi węzłami ze spótoywatelami narodu Finlandzkiego i uważać W Pana wliczbie jego spótczłonków. Zostawiamy Cesarzką Naszą łaską ku W Panu przychylni.

(podpisano) N I K O Ł A Y.

Helsingfors d. 2 sierpnia 1830.

— W naywyższym ukazie do Rządzącego Senatu pod dniem 30 lipca wyrażono: „Pragnąc zakładom naukowym miasta Odessy, które znajdowały się pod wiedzą uniwersytetu charkowskiego, dać nowe, do okoliczności stosownieysze, urządzenie, Rozkazujemy poddać je Liceum Ryszeliwskiemu i złożyć z nich nakształt wydziału, pod zwierzchnością Kuratora, osobny bezpośrednio do ministeryum narodowego oświecenia należący zarząd.”

Przez Naywyższy Ukaz dnia 3 sierpnia, Radzca Stanu *Laube*, Wice-Gubernator Pskowski, uwolniony od tego obowiązku na własną prośbę.

Ukazem Naywyższym z dnia 5 sierpnia mianowany Kuratorem szkół Odeskich, Rzeczywisty Radzca Stanu *Pokrowski*, Prezydent Komitetu Cenzury zagranicznej z pensją roczną 6,000 rubli i zachowaniem pensyi i pieniędzy kwaterowych, darowanych mu przez ukazy 11 stycznia 1824 i 13 marca 1825.

Dnia 10 sierpnia Jenerał-Gubernator Noworosyjski i Bessarabski, Jenerał-Adjutant Hrabia *Woroncow*, otrzymał pozwolenie wyjechać za granicę dla poratowania osłabionego na służbie zdrowia; obowiązki zaś jenerał-gubernatora tych krajów będzie sprawował dowódca 3go korpusu piechoty, Jenerał-porucznik *Krassowski*. (G. S.)

Przez Naywyższy Dyplomata pod dniem 2 sierpnia CESARZ JEGOMOŚĆ raczył mianować kawalerem orderu s. *Alexandra Newskiego*, radzcę tajnego Hrabie *Rebindera*, sekretarza stanu Wielkiego Xięstwa Finlandzkiego. (J.d.S.P.)

Jenerał-Major *Tieslew* 2gi, naczelnik Finlandzkiego korpusu kadetów, mianowany kawalerem orderu s. *Anny* pierwszej klasy, ozdobionego CESARSKĄ KORONĄ.

Członek Finlandzkiego Senatu, rzeczywisty radca stanu *Hartman*, wyniesiony do stopnia *Kamerhera*, a sekretarz protokółowy tegoż Senatu *Fryderyk Wernhelm*, do stopnia kameriunkra Dworu J. C. M. (R. I.)

Córka zmarłego Jenerał-majora *Reitelszelda*, dowódcy woysk finlandzkich, P. *Konstancya* mianowana *Freyliną* NAYJAŚNIEYSZEY CESARZOWEY JEGOMOŚCI. (G.S.P.)

Dalszy ciąg obrazu czynności ustanowień kredytowych w 1829.

Kapitał wykupna:

Kapitał wykupna w 1828 roku składały:

Z pozostałościami z lat przeszłych, z summami przelanemi na wykup, z nieprzerwanemi dochodami, należnemi od kapitałów przez wykupno nabytych, i z zyskiem wymiany:

złotem . . . 761,471 r. 79 $\frac{1}{2}$ k.srebrem . . . 1,193,275 r. 42 $\frac{1}{2}$ k.assygn. . . 6,226,453 r. $\frac{1}{2}$ k.

Z tego w 1829 roku użyto na wykupno 956,920 r. sr. i 3,089,400 r. assygn. podług rozmaitych kursów, z dochodami po dzień wykupna, kurtażem, komisją i dalszemi rozchodami:

srebrem . . . 920,921 r. 69½ k.
assygn. . . 3,294,717 r. 25 k.

I odłożono na zaspokojenie wojskowych wierzycieli:

srebrem . . . 13,403 r. 12½ k.
assygn. . . 539,028 r. 25½ k.

Po odtrąceniu tego, na rok 1830 pozostało:

złotem . . . 761,471 r. 79½ k.
srebrem . . . 258,950 r. 60½ k.
assygn. . . 2,392,707 r. 50½ k.

Kapitał przyzowy (призовый):

Z tego kapitału wydano ludziom rozmaitych rang, którzy służyli w eskadrze Admirała Sieniawina:

assygn. 7,286 r. 38½ k.

Kapitał odłożony oddzielnie:

Z tego kapitału, który się utworzył z summ otrzymanych z tery 5% pożyczki i pozostałych od spalenia asygnacyi 1822 i 1823 lat, użyto w roku 1829 na mocy N. a. w. wyższych ukazow:

złotem . . . 1,675,041 r. 97½ k.
srebrem . . . 6,870,000 r. — k.

Po odtrąceniu tego, pozostało na rok 1830:

złotem . . . 96,255 r. 94 k.
srebrem . . . 1,914,635 r. 1½ k.
assygn. . . 13,390,527 r. 92 k.

Bank asygnacyjny.

Massa puszczonej w obieg asygnacyi, w 1829 roku, równie jak w poprzedzających latach pozostała bez żadnej zmiany, i po 1 stycznia 1830 r. wynosiła 595,775,310 rubli.

Bank pożyczkowy.

Kapitał banku, pod nazwaniem kapitału Państwa wynosi po rok 1830:

złotem . . . 15,704 r. 62½ k.
srebrem . . . 549,934 r. 37½ k.
assygn. 17,687,678 r. 65½ k. w tej licz-

bie zapasnego 1,000,000.

Kapitałów umieszczonych na procent przez różne władze rządowe w 1829 roku było:

srebrem . . . 25,696 r. 58 k.
assygn. . . 115,028,152 r. 63½ k.

W tej ilości 5½ procentowego, z banku handlowego 57,882,681 r. 57 k.

Z Rady opiekuńczej Petersburskiego domu wychowania 9,843,150 r.

Od osób prywatnych:

złotem . . . 1,469 r. 93 k.
srebrem . . . 1,755 r. 57 k.
assygn. . . 97,904,746 r. 19½ k.

W 1829 roku wzięto znowu na procent od różnych władz rządowych:

assygn. . . 44,933,807 r. 71½ k.

W tej ilości z banku handlowego z opłatą 5½ % 28,670,000 r.

Od osób prywatnych:

assygn. . . 29,035,534 r. 57½ k.

Powrócono kapitałów różnych władzom rządowym:

assygn. . . 15,525,427 r. 68 k.

W tej ilości, Radzie opiek. Peters. domu wychow. 348,150 r.

Osobom prywatnym 22,055,033 r. 68½ k.

Zapłacono procentów za powrócone kapitały i doliczono do kapitału, procentów nie zdjętych przez kapitalistów w ciągu roku.

złotem . . . 75 r. 82 k.
srebrem . . . 1,369 r. 66 k.
assygn. . . 11,117,920 r. 30 k.

Po rok 1830 pozostało w banku kapitałów należących różnym władzom rządowym:

srebrem . . . 26,981 r. 33 k.
assygn. . . 150,214,228 r. 73½ k.

W tej ilości bankowi handlowemu z 5½ %; 89,736,228 r. 81 k. i Radzie opiek. Pet. domu wychow. z 5½ %; 10,017,225 r.

Należnych osobom prywatnym:

złotem . . . 1,545 r. 75 k.
srebrem . . . 1,840 r. 48 k.
assygn. . . 109,087,147 r. 11 k.

W ogóle wszelkich obcych kapitałów znajdujących się w obrocie z banku na rok 1830:

złotem . . . 1,545 r. 75 k.
srebrem . . . 28,821 r. 81 k.
assygn. . . 259,301,375 r. 84½ k.

Pożyczki:

Po rok 1829 liczyło się należności banku na różnych władzach rządowych:

assygn. . . 108,045,890 r. 82 k.

W tej ilości na Komisji umorzenia długów 53,690,100 r. i na Skarbie Państwa 44,882,632 r. 50 k.

Na dłużnikach prywatnych:

złotem . . . 17,653 r. 58 k.

srebrem . . . 506,235 r. 41½ k.

assygn. . . 119,863,080 r. 83½ k. (T.P.)
(d. c. p.)

Popisy Szkolne.

Lista uczniów Mińskiego Gubernialnego Gimnazjum i Szkoły przy nim powiatowej, którzy się odznaczyli pilnością, postępami i dobrymi obyczajami.

Gimnazjum, Isha Klasa. Jan Frankowski, Józef Krzyżanowski, Alojzy Kuczyński, Kazimierz Pollewicz, Julian Romaszkan, Tomasz Strawiński. — *IIga Klasa.* Alexander Bielecki, Józef Fiedorowicz, Antoni Hodziejewski, Julian Jacyna, Leon Kiełczewski, Ignacy Kreyczman, Atanazy Płatkowski, Felicyan Radziwiłłowicz, Ludwik Weryha, Alexander Wierzbiński, Kazimierz Zawadzki. — *IIIcia Klasa.* Xawery Chrzanowski, Ignacy Kozłowski, Henryk Oziembłowski, Tomasz Podlecki, Józef Rodziewicz, Gabryel Sturgulewski, Jakób Strawiński, Julian Walicki, Jan Zmaczyński.

Szkola powiatowa, Isha Klasa. Michał Cylwikowski, Wincenty Jacyna, Jan Kononowicz, Justyn Mickiewicz, Fabian Nowicki, Ludwik Wencławowicz, Paweł Wołłowicz, Michał Suszczynski. — *IIga Klasa.* Henryk Bohdanowicz, Kazimierz Chrapowicki, Stefan Downar, Jan Dybowski, Symon Lewkowicz, Xawery Mikulski, Florian Swida. — *IIIcia Klasa.* Felicyan Arcimowicz, Bronisław Bohdanowicz, Antoni Boniecki, Tomasz Ciendziewicki, Felix Dawac, Antoni Grzybowski, Jan Leonowicz, Stanisław Leonowicz.

Z tych uznani do nagrody: 1. *pochwalnymi listami:* Tomasz Strawiński, Julian Jacyna, Alexander Wierzbiński, Henryk Oziembłowski, Wincenty Jacyna, Fabian Nowicki, Paweł Wołłowicz, Kazimierz Chrapowicki, Florian Swida, Bronisław Bohdanowicz, Antoni Boniecki; 2. *książkami:* Jan Frankowski, Kazimierz Pollewicz, Antoni Hodziejewski, Ludwik Weryha, Michał Cylwikowski, Stefan Downar, Symon Lewkowicz, Xawery Mikulski, Tomasz Ciendziewicki i Antoni Grzybowski; 3. *świadczeniami na prawdo otrzymania srebrnych medalow:* Józef Rodziewicz, Gabryel Sturgulewski.

Dyrektor Szkół Mińskiej Gubernii Radca Dworu Heronim Kutniewicz.

FRANCOYA.

Paryż dnia 14 sierpnia.

(Journal de St. Petersbourg.)

Birza paryzka: pięć od sta, 104 fr. 60; trzy od sta, 79 fr. 20.

— Dnia 8 jenerał Remond wyjechał z Paryża z poleceniem ministra wojny dla objęcia dowództwa nad gwardyami narodowymi w departamentach zachodnich i dla zastępy podróży N. K. J. Karola X do Cherbourg, dokąd Król ma przybyć dopiero dnia 16. P. Pommeraye, deputowany z departamentu Calvados, otrzymał również polecenie w tym celu. Monitor wyraża: „Rozumieją, że N. K. J. Karol X, siądzie na okręt do Palermy, gdzie J. K. W. Namiestnik Jenerałny Królestwa, ofiarował mu dom bardzo piękny i wielką miętność, do niego należącą w okolicach tego miasta.”

— Wyrok pod tymże dniem odwołanie postanowienie z dnia 30 lipca, przepisujące utworzenie gwardy narodowych ruchomych.

— Dnia 9 odbyło się posiedzenie, na którym J. K. W. Xiążę Orleanu Namiestnik Jenerałny Królestwa, uroczystie przyjął Koronę Francyi i przystąpił do oświadczenia Izb z dnia 3go.

Tron był postawiony na miejscu bióra prezydenta; przed tronem były trzy taborety, jeden dla Namiestnika Jenerałnego Królestwa. Po prawej stronie tronu, na stole nakrytym draperją axamitu karmazynowego, były: korona złota, zło-

żona na wężgłowi, berło, miecz i ręka sprawiedliwości. Na stole z lewej strony stał kałamarnica bardzo kosztowny, i leżał napisany wywód słowny tego posiedzenia.

O godzinie iszey, PP. Deputowani przeszli do sali konferencyjnej, dla wyciągnięcia losem wielkiej deputacji ze 20 członków, która z prezydentem i czterema sekretarzami miała się udać na spotkanie J. K. W. Jeneralnego Namiestnika. Izba Parów także wyznaczyła deputację. O godzinie 2giej wystrzał harmatny z hotelu Inwalidów, odgłos dzwonów i muzyka gwardyi narodowej obwieścili zbliżanie się orszaku.

Trybuna była próżna, a przeznaczona dla rodziny Xiążęcia. J. K. W. Xiężna Orleańska zaięła ją z II. KK. WW. Xciem *Joinville*, Xciem *d'Aumale*, Xciem *Montpensier*, *Mademoiselle*, Panną *d'Orleans*, Panną *Válois* i Panną *Beaujolais*.

Xiążę przybywszy do sali zaięł taborety z dwóma swymi synami starszymi; Xiążę *Chartres* był w mundurze półkownika swego regimentu, a Xżę *Nemours* w mundurze huzarskim. Trzej Xiążęta mieli wielką wstęgę legii honorowej. Kommissarze różnych ministerjow usiedli na ławkach dla siebie zostawionych.

J. K. W. Namiestnik Jeneralny Królestwa, nakrywszy głowę i zaleciwszy zgromadzeniu usiąść, wezwał Prezydenta Izby deputowanych do przeczytania oświadczenia tej Izby. Po jego przeczytaniu P. Kazimierz *Perrier* podał ie J. K. W., który zapytał wtedy Prezydenta Izby Parów o akt przystąpienia tej Izby do oświadczenia Izby deputowanych. P. Baron *Pasquier*, nie czytając tego aktu, złożył jego protokół Xięciu.

J. K. W. pozdrowił zgromadzenie i siedząc z nakrytą głową, miał następujące przemówienie: „*Mości Panowie Parowie, Mości Panowie Deputowani!*

„*Przeczytałem z wielką uwagą oświadczenie Izby Deputowanych i akt przystąpienia Izby Parów. Rozważałem ie i rozmyślałem nad ich wyrazami.*

„*Przymiuję bez restrykcyi i bez zastrzeżenia warunki i zobowiązania, zawarte w tém oświadczeniu, oraz tytuł Króla Francuzów, i gotów jestem zaprzysiądz ich zachowanie.*”

J. K. W. powstał, również i Xiążęta jego synowie. P. *Dupont* (de l'Eure), sprawujący obowiązki strażnika pieczęci, podał Xięciu rotę przysięgi. Wszyscy Parowie i Deputowani powstałi. Xiążę odkrył głowę i podniosłszy rękę głosem mocnym wymawiał: „*W obliczu Boga, przysięgam zachowywać wiernie kartę konstytucyjną, z odmianami wyrażonemi w deklaracyi; rządzić tylko przez prawa i podług praw; kazać dopełniać sprawiedliwość każdemu wedle jego prawa, i działać we wszystkich rzeczach w iednym celu dobra, szczęścia i chwaly narodu francuzkiego.*”

Czterey Marszałkowie Francyi, stojący blisko stołu z prawey strony, na którym były złożone znamiona dostojności królewskiej, wzięli te godła i podali Królowi: Marszałek *Macdonald*, koronę, Marszałek Xżę *Reggio*, berło, Marszałek Xiążę *Treviso*, miecz, Marszałek *Molitor*, rękę sprawiedliwości.

Król wstąpił na tron i krótko przemówił, zapewniając zgromadzenie, że J. K. M. cznie głęboko całą rozciągłość obowiązkow przyiętych i że pewnym jest ich dopełnienia, a zakończył temi słowy: „*Mądre odmiany, któreśmy tylko co uczynili w karcie, zagwarantują bezpieczeństwo przyszłości, i spodziewam się, że Francya będzie szczęśliwą wewnątrz, poważaną zewnątrz, a pokoy Europy coraz więcej ustalonym.*”

P. *Dupont* (de l'Eure): „*Mości Panowie! Król wzywa Parów i Deputowanych, ażeby się zgromadzili jutro w swych Izbach, dla wykonania osobistej przysięgi, na wierność Królowi, posłuszeństwo karcie konstytucyjnej i prawom Królestwa, oraz dla dalszego odhywania prac swoich. Zapraszam Panów Prezydentów i Sekretarzy obu Izb, ażeby raczyli podpisać wywód słowny posiedzenia dzisiejszego.*

Następnie wywód słowny tego posiedzenia, został podpisany przez J. K. M. *Ludwika Filipa*; przez P. *Pasquier* Prezydenta, PP. Margrabiego

Mortemart, Xięcia *Placencyi* i Hrabiego *Lanjuinais*, sekretarzów Izby Parów, przez P. *Kazimierza Perrier*, prezydenta, PP. *J. Lafitte*, *Dupin* starszego, *B. Delessert* wice-prezydentów; PP. *Jacqueminot*, *Cunin-Gridaine*, *Pavée-de-Vandoeuvre* i *Jars*, sekretarzów Izby deputowanych, oraz przez PP. *Dupont* (de l'Eure) komissarza tymczasowego w wydziale sprawiedliwości i *Guizot* komissarza tymczasowego w wydziale spraw wewnętrznych.

— Projekt adresu do Króla został wniesiony w Izbie Parów na posiedzeniu d. 11; a d. 12 wielka deputacja Izby złożyła ten adres J. K. M.

— Na posiedzeniu Izby Deputowanych d. 13, P. *Euzebiusz Salverte* rozwinął swój wniosek względem oskarżenia o występek zdrady krain ministrów, którzy podpisali urządzenia z dnia 25 lipca, Izba postanowiła, ażeby ten wniosek był rozważony i odesłany do biur; postanowiono go wydrukować. Na posiedzeniu dnia 14 P. *Guizot*, Minister spraw wewnętrznych, podał dwa projekta do praw względem utworzenia listy elektorów i przysięgłych, i względem wyboru deputowanych na miejsca tych, którzy się usunęli.

— Monitor ogłasza szereg urzędzeń Królewskich z d. 11: P. *Dupont* (de l'Eure) mianowany jest strażnikiem pieczęci i ministrem sprawiedliwości; Jenerał-porucznik Hrabia *Gérard*, ministrem wojny; Xiążę *Broglie*, ministrem oświecenia publicznego i wyznań, oraz prezydentem rady stanu; P. *Guizot* ministrem spraw wewnętrznych; Baron *Louis*, ministrem skarbu; Hrabia *Molé* ministrem spraw zewnętrznych; Jenerał-porucznik Hrabia *Sebastiani*, ministrem marynarki. Wszyscy ci ministrowie składać będą radę, której członkami mianowani są Deputowani PP. *Lafitte*, *K. Perrier*, *Dupin* starszy i Baron *Bignon*.

— Przez postanowienie królewskie z dnia 3, wielka pieczęć stanu została odmieniona: będą odtąd na niej herby Orleańskie, umieszczone pod koroną zamkniętą z berłem, ręką sprawiedliwości na krzyż, i chorągwie trójkolorowe poza herbem, z napisem: *Ludwik Filip I, Król Francuzów*. Inne postanowienia teyże daty zawierają rozporządzenia następujące: Xiążęta i Xiężniczki, dzieci Królewskie, tudzież jego siostra, będą używali imienia i herbu Orleanów. Xiążę *Chartres* przybierze tytuł Xiążęcia Orleanu; inni synowie Królewscy zachowają tytuły ich terażniejsze; córki i siostra Króla, nie będą miały innego tytułu, tylko Xiężniczki Orleańskie, i będą się pomiędzy sobą różniły tylko imionami chrzestnymi. Stosownie do artykułu 65 karty, ozdoba Legii honorowej zachowa z iedney strony wizerunek *Henryka IV*, a z drugiey wyrazy: *Honor i Ojczyzna*; pięć promieni wielkiego krzyża, będą przedzielone drzewcami chorągwi trójkolorowych. Tytuł *Monseigneur* nie będzie dawany członkom Rady ministrów; będą oni nazywani, *Monseigneur le Ministre*. Trzy miejsca admirałskie są utworzone w marynarce, które mają odpowiadać stopniowi marszałka Francyi.

— Wice-admirał *Duperré*, który utracił dostojność para, mianowany jest admirałem i nanowo kreowany parem, również iak i Marszałek *Soult*, Xiążę *Dalmacyi*. P. *Villemain* mianowany członkiem rady królewskiej oświecenia publicznego, w której będzie prezydował w nieobecności ministra.

— Przez postanowienie Królewskie, komitet sprawiedliwości i sporów rady stanu przybiera nazwanie komitetu prawodawstwa i sprawiedliwości administracyjnej; P. *Benjamin Constant* mianowany jest prezydentem tego komitetu z tytułem radcy stanu.

— Inne rozrządzenie stanowi rozwiązanie głównego sztabu jeneralnego i korpusow wszystkich woysk, które składały gwardyą królewską pod N. K. *Karolem X*; jenerałowie, oficerowie, członkowie intendencyi woyskowej i oficerowie głównego sztabu królewskiego zostają do rozrządzenia; wszyscy inni oficerowie powrócą do domow z półrocznym żołdem i możliwością nanowo bydz umieszczonymi w tychże stopniach w korpusach armii. To rozrządzenie również się rozciąga do oficerów i podoficerów woysk domu królewskiego.

— Mianowana kommissya do rozpoznania, którzy

z oficerów, oddalonych z wojska za rządu poprzedzającego, mogą być przywróconymi do czynności.

— P. *Bérard* mianowany jest dyrektorem ieneralnym mostow i drog.

— Hrabia *Sosthènes - de - la - Rochefoucauld* złożył swój urząd dyrektora sztuk pięknych.

— Żandarmerya ma być zachowaną, ale zaydą w niej istotne odmiany.

— Bryg *Duconédic* przybył d. 6 do *Tulun*, i przywiozł sekretarza prywatnego hrabiego *Bourmont*. Okręt *Nestor*, wyszedłszy z *Algieru* 30 lipca, również przybył do *Tulun* d. 6 z depeszami i 10,240,000 fr. w piasrach hiszpańskich.

— Słup wojenny, *la Diligente*, który przed kilku dniami wyłynął z *Tulun* z depeszami do admirała *Duperré* i Hrabiego *Bourmont*, ma także zawieźć admirałowi *de Rigny* do *Nawarynu*, rozkaz powracania do Francji.

— *Monitor* w oddziale urzędowym donosi, że jenerał *Clauzel* wyjeżdża dzisiaj na objęcie dowództwa naczelnego w *Algierze*.

— Donoszą z *Tulun* pod 1 sierpnia: „Okręt *Scipion* i bryg *Lynx* przybyły wczora wieczorem do portu tulońskiego z *Algieru* i *Sidi-Ferruch*. Na brygu przywiezione ciała młodego *Amadeusza Bourmont*. Okręt ten przywiozł nam 6 milionów, wziętych w *Kassabah*; summa ta zostanie złożoną w skarbie królewskim, razem z 26 milionami dawniej przybyłymi. 400 chorych przybywa także z obozu pod *Sidi Ferruch*: przeniesieni będą do lazaretu marsylijskiego, gdzie się ich już znajduje 1000. W szpitalu s. *Mandrie* jest 5 do 600 chorych. Szpitale algierskie i mahońskie są zarzucone. Dowiadujemy się przez okręt *Scipion*, że hrabia robił małą wyprawę do środka kraju; starszy jego syn poszedł zająć w posiadłość *Oran*. Dowiadujemy się, że admirał *Rosamel* zajął *Bonę* i *Calle*, i że bey *Konstantyny* uyrzał się przymuszonym, oświadczyć siebie hołdownikiem Francji.

ALGIER dnia 31 lipca.

Niedawno stoczono bitwę bardzo żwawą, pod *Blidy*, miastem leżącym u podnóża *Atlasu*, a które zawsze składało część terytorium algierskiego. To miasto było przyrzeczone bejowi *Tytery*; lecz, gdy okoliczności się zmieniły, wódz naczelnny mianował agę. Szrodek ten obudził niechęć w pokoleniach arabskich. Ażeby zapobiedz mogącym wyniknąć zaburzeniom, Hrabia *Bourmont*, dnia 23, na czele 1500 żołnierzy, wyruszył do *Blidy*, gdzie był przyjęty z oznakami szanowania i radości; zatrzymał się w jednym z domów wiejskich, blisko leżących, i przywróciwszy agę, oświadczył się z wyjazdem nazajutrz. Wnocy, wielkie tłumy Kabylów zesły z *Atlasu*, i zajęły pozycje na wzgórzach, otaczających *Blidę*. Wielu francuzkich artyllerzystów, którzy szli poć swe konie, zostało przez nie zabranych i pomordowanych. Zaufanie nasze było tak wielkiem, iż nie mieliśmy żadnych przygotowań; wszystkie także biwaki nasze były razem napadnione. Zawięzało się mocne z karabinów strzelanie na całej linii, i zaledwo mogliśmy czynić odwrót obronny. Bednini ze wszęch stron przybyli i odważnie stawali. Wojska nasze musiały często formować kwadrat w celu ich wstrzymywania, 17sty regiment strzelców konnych odpierał ich kilka razy, przez zręcznie wymierzane wystrzały. Kabylowie ustawicznie nas ścigali, utrudzili nas ośmią mil odwrótu, i dopiero przy moście *Arachta* nas opuścili. Powracając do *Blidy*, kazali iey mieszkańcom drogo przypłacić za dobre przyjęcie, które od nas otrzymali, i dopuścili się wielkich nadużyć przeciw Maurom i Żydom.

Ten nieszczęśliwy wypadek dowodzi, że lud algierski wcale nie myśli o zupełnym poddaniu się, i że jest posłusznym wpływowi Turków, którzy podług woli przez Kaidów i Marabutów, rządzą mieszkańcami *Atlasu*, i umieją Beduinów nakła-

nić do powstania. Sprawa *Blidy* kosztowała nam 100 ludzi; strata Kabylów była także znaczna. Hrabia *Bourmont* musiał sam, ze szpadą w ręku, rzucić się w tłum walczących, ażeby ocalić jenerała *Desprez*, który zostawał w wielkiem niebezpieczeństwie. P. *Trelan*, pierwszy adjutant wodza naczelnego, został, w czasie bitwy, ciężko raniony, i wkrótce umarł. Był to waleczny officer; służył 20 lat pod rozkazami Hrabiego *Bourmont*.

Nieszczęśliwa sprawa *Blidy* zda się wynikać z różnych ważnych przyczyn. Od niejakiego czasu, zgoda, która panowała między Francuzami a mieszkańcami, została zachwiana. Dnia 28, dwaj francuzcy żołnierze zostali otruci. Brama *Babazuńska* była szturmowaną przez powstańców, przy czém zabito nam 19stu ludzi. Wojska nasze wzięły się natychmiast do broni, i buntownicy byli otoczeni. Jeden z nich uczynił ważne odkrycie. Oświadczył, iż oddawna jest układane powstanie, które niebawem ma wybuchnąć; iż co dnia spodziewano się 60,000 Beduinów, pod *Algierem*, i wtenczas Francuzi, kiedy byliby zajęti odpieraniem ich, zostaliby atakowani przez Murzynów i Arabów, mieszkańców miasta. Przekonano się o prawdziwie tego wyznania. Odkryto bowiem skład broni w jednym domu prywatnym, i znaleziono 10,000 pistoletów. Ażeby lud zatrwożyć, jenerał rozkazał wymierzyć przeciw miastu kilka wystrzałów z wielu armat baterji wyższej. Wszystkie małe garnizony, osadzone w pobliskich twierdzach, a których bezpieczeństwo jest niepewnym, otrzymały rozkaz udania się do *Algieru*. Wyścicie wojska z *Sidi-Ferruch* nie obeszło się bez niejakich klęsk: oddział inżynierji był w drodze napadnięty przez Murzynów. Dwa wozy z amunicją, które szły przodem, zostały zabrane, a znajdujący się przy nich ludzie pomordowani. Półk 17 piechoty, który zajmował twierdzę na brzegu, był atakowany przez 1800—2000 Beduinów, i po niejakim oporze, musiał się cofnąć ku *Algierowi*. Oczekujemy co chwila napadu 60,000 wspomnianych Beduinów. Kolumna ruchoma, z 10,000 żołnierzy, jest postawioną na pobliskich wzgórzach, dla ich przyjęcia. Jeżeli ten stan rzeczy dalej potrwa, niepodobna wiedzieć, co się stanie z wyprawą. Armia już od 8 do 9 tysięcy straciła, częścią w zabitych, częścią w ranionych. Fręgata i szalupa amerykańska zarzuciły kotwicę blisko okrętu admirała. Zapewniają, iż przybyły w celu dowiedzenia się, czy wódz naczelnny ma zamiar atakować *Trypol*; gdyż, w takim razie, eskadra amerykańska, mająca stanowisko pod *Mahon*, połączy się z eskadrą admirała *Duperré*, i będzie z nią działała przeciw temu państwu, za to, iż konsul amerykański został znieważonym przez beia *Trypolitańskiego*.

— *Monitor* umieścił następujący wyciąg z raportu admirała *Duperré*, do ministra marynarki, datowany pod d. 31 lipca, z okrętu liniowego, na stanowisku pod *Algierem*: „W dniach: 17 i 28 lipca, miałem zaszczyt JW. Panu donieść, iż wyprawa, pod rozkazami kontr-admirała *Rosamel*, miała cel dwojaki: zająć w posiadłość *Bonę*, przez ugodę lub mocą, osadzić w niej garnizon, a potem działać przeciw *Trypolowi*. Na żądanie Hrabiego *Bourmont*, kilka dni pierwej, wysłałem korwetę *Echo*, pod wodzą P. *Graeb* do *Bony*, z deputacją, złożoną z mieszkańców znaczniejszych *Algieru*, która miała oddać miejscowym władzom depesze wodza naczelnego, i umyśle przygotować do poddania się. Kapitan okrętu, *Kerdrain*, który miał dowództwo pod *Boną*, wysadził tę deputacją na brzeg, i przesłał miejscowym władzom wezwanie do uznania władzy Króla i wyprowadzenia z twierdzy garnizonu tureckiego. Rzecz ta miała zupełnie pomyślny skutek. *Echo* wyruszyła zpod *Bony*, dnia 26. Miasto i porty muszą być w tej chwili zajęte przez osadę francuzką, którą tam od 2 lub 3 dni, niewątpliwie wysadził admirał *Rosamel*, wyruszywszy pod żagle dnia 24.” (*J.d.S.P.*)

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Litewskiego Wojennego Gubernatora.
Andrzej Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.